છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત

બીજી ચોપડીના

ડિકટેશન શિક્ષક ભાગ ૨

સર્વ હક સ્વાધીન
કિંમત ૦-૩-૦
પોસ્ટેજ જુદું.
ડિસેમ્બર
સને ૧૯૨૭

છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
'મુખગણિત શિક્ષક' વગેરેના કર્તા—શાહપોર સુરત.

બીજી ચોપડીનો
ડિકટેશન શિક્ષક
ભાગ ૨.

રચનાર:-છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
"સુખગણિતના શિક્ષક" વગેરેના કર્તા
રચનારનું ઠેકાણું-શાહપોર-સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું-શાહપોર, સુરત.

સુધારેલી વધારેલી આવૃત્તિ ૧૧મી

 સને ૧૯૨૭.

મુદ્રકઃ-નારાયણરાવ લક્ષ્મણરાવ નીકમ.
મુદ્રણસ્થાન:-"શંકર" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ, ચકલાના પુલ ઉપર ટાંકી પાસે
સુરત.

કિંમત રૂ. ૦-૩-૦ પોસ્ટેજ જુદું.

જી. પી. દલાલ. મોરબી એ. વી. સ્કુલ સુપરિન્ટેન્ડન્ટ

જાવક નંબર ૪૧. તા. ૧૯-૧૧-૧૪ના પત્રમાં લખે છે કે

"તમારા તરફથી "મુખગણિત શિક્ષક" નામના ધોરણવાર પુસ્તકો મળ્યાં તેનું સાદ્યંત અવલોકન કરતાં મને બહુ આનંદ થયો છે.

પ્રાથમિક સ્કુલનાં નવાં સુધરેલા અભ્યાસક્રમ પ્રમાણે મુખગણિત વિષયનું શિક્ષણ સરલતાથી આપવાના ઉચ્ચ હેતુને લક્ષમાં રાખીનેજ આ પુસ્તકો લખ્યાં છે, એમ પ્રદર્શિત થાય છે. તેનો ઉપયોગ કરવાથી વિદ્યાર્થીઓની સમજશક્તિ તેમજ સ્મરણશક્તિ સારી રીતે કેળવાશે તેની સાથે અંક-ગણિતના વિશાળ વિષયમાં પણ તેમને તે બહુ મદદરૂપ થઈ પડશે એમ હું માનું છું ને આશા રાખું છું કે સારા શિક્ષકો આવાં પુસ્તકોને પ્રમાણ ગણી ઉદાર ઉત્તેજન આપશે."

બીજા ધોરણના "અંકગણિતનાં મનોયત્ન"

મંજુર થયાના હુકમ નંબર તથા તારીખ,

મહેરબાન જામનગર એજ્યુકેશનલ ઈન્સપેક્ટર સાહેબની ઓફીસના એ. ના. નં. ૪૪૧ તા. ૨૧-૭-૧૯૧૯ના પત્રમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે "અંકગણિતનાં મનોયત્ન" આ સ્ટેટની સ્કુલોમાં બીજા **ધોરણમાં ટેકસ્ટ બુક તરીકે મંજુર કરવામાં આવેલ છે.**

મહેરબાન વાંકાનેર સ્ટેટના એજ્યુકેશનલ સેક્રેટરી સાહેબની ઓફીસના નં. ૫૧ તા. ૩૦-૧૨-૧૯૧૯ ના પત્રમાં જણાવવામાં આવે છે કે,

બીજા ધોરણના

"અંકગણિતનાં મનોયત્ન"

વાં. હ. સા. આ. ના ૨૭૦/૧ તા. ૧૭-૧૨-૧૯થી આ સ્ટેટની **નિશાળોમાં ટેકસ્ટ બુક તરીકે મંજુર કરવામાં આવેલછે**

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજંટ ટુ ધ ગવનર સાહેબ બહાદુરે પોતાના હુકમ નંબર ૭૯ તા. ૨-૮-૧૯૧૯ થી બીજા ધોરણના 'અંકગણિતનાં મનોયત્ન'

કાઠિઆવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાયમરી સ્કુલોમાં

ઇનામ અને લાયબ્રેરી બુક તરીકે મંજુર કર્યાં છે.

એ. ના. નં. ૨૯૩ તા. ૧૧-૯-૧૯૧૯ ગોંડળ સ્ટેટમાં

ઈનામ, લાયબ્રેરી માટે મંજુર.

હુ. નં. ૪૧૬૬ તા. ૨૮-૮-૧૯૧૯ રાજકોટ સ્ટેટમાં

લાયબ્રેરી માટે મંજુર.

બીજા ધોરણના

'અંકગણિતનાં મનોયત્ન' વિષે મળેલા અભિપ્રાયો

બીજા ધોરણ માટેનું 'અંકગણિતનાં મનોયત્ન' મળ્યું છે તે જોતાં મને આનંદ થાય છે. કેમકે વિવિધ દૃષ્ટિબિંદુએ લખાએલાં પુસ્તકોની ગુજરાતીમાં ખોટ છે. આપનો પ્રયત્ન સ્તુત્ય છે, અને બેશક આપનું પુસ્તક જે અન્ટ્રેન્ડ શિક્ષકોને શિક્ષણ પદ્ધતિ જોવા જાણવાનો લાભ મળી શકતો નથી તેમને માર્ગ પ્રદર્શક થઇ પડશે. એજ" ભરૂચ–ઢારની ખડકી

તા. ૧૮–૬–૧૯૧૯. **મનમોહનદાસ દલપતરામ દલાલ.**

"તમારા 'અંકગણિતનાં મનોયત્ન' મારા અભિપ્રાય પ્રમાણે બીજા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓને ઉપયોગી થઈ પડવા સંભવ છે.

મુંબઇ, ગીરગામ પોસ્ટ, તા. ૨૨ મી જુન ૧૯૧૯.

કૃષ્ણલાલ મોહનલાલ ઝવેરી એમ. એ. એલ. એલ. બી.

"આપનું બનાવેલું બીજા ધોરણ માટેનું "અંકગણિતનાં મનોયત્ન" નામનું પુસ્તક મળ્યું. પુસ્તકના મનોયત્ન તેમાંના દાખલાઓ, રીતો, પ્રશ્ન પૂછવાની ઢબ, વગેરે જોઇ મારી ખાત્રી છે કે નાનાં બાળકોને ગણિત જેવો વિષય સમજાવવામાં શિક્ષક વર્ગને એ ઘણાજ ઉપયોગી થઇ પડે એમ છે, ખાસ કરીને પરચુરણ દાખલાઓનું જુથ ગોઠવવામાં આપે બાળકોના મનની કેળવણી ઉપર વિશેષ લક્ષ આપ્યું લાગે છે. તમારા પ્રયાસને સારૂં ઉત્તેજન મળે એવી ઇચ્છા છે."

સુરત, દેસાઈ પોળ, તા. ૬–૮–૧૯૧૯.

ગુલાબભાઇ રઘુનાથજી
જુનિઅર એરિથમેટિક વગેરેના કર્તા.

છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત

બીજી ચોપડીનો ડિકટેશન શિક્ષક.

પાઠવાર અઘરા શબ્દો.

પાઠ ૧.

પરમેશ્વરે
કર્યું
વટેમાર્ગુ
ભક્તિ
પૃથ્વી
ધર્મશાળા
બનાવ્યો
સુથારે
નિશાળનું
બાંધ્યું
કડીઆ
મઘમઘે
ફૂલ
વાસ
આવ્યો
તળાવમાં
ક્યાંથી
પાધરમાં
નાહવાના
ધોવાના
ઓસરી
તડકે
ટાઢ
ઉડાડવા
અજવાળું
ઘોર
અંધારૂં
મટે
ચંદ્રમા
ઝગઝગે
ઉજાસ
બનાવ્યાં
સરજ્યાં
કળાતું
સઘળું
દયાળુ
સરજ્યું
હોશિયાર
ઊઠયો
યાદ

પાઠ ૨.

પૂર્વ
ઝગઝગાટ
દીસે
કુકરેકૂક
કૂકડા
ફુટડા
મધુર
ચંદ્ર
પડ્યું
ઊડી
મોઢું
ખુણાખાંચા
ખોળે
ભક્ત
ધ્યાન
ગવૈયાઓ

મુલ્લાં
ઉદય
ગૂં ગૂં
પત્ર
બોલે
ઉમંગી
પંખેરૂં
ધાય
ઢોર
ફૂલ
ભૂલ
પક્ષી
ઊઠ
પ્રભુકેરૂં

પાઠ ૩.

ઋતુ
મહીના
વસ્ત્ર
દિવાળી
કારતકી
કારતક
ટાઢ
માગશર
પોષ
મહા
પતંગ
ઉડાડે
ઉતરાણ
શિયાળાની
ઊનનાં
કપડાં
ક્યારે
ઉનાળામાં
ફાગણ
સુદ
પુનેમે
દહાડો
વદ
પખવાડીઆં
પંદરમી
તિથિ
ત્રીસ
વાર
ચૈત્ર
વૈશાખ
જેઠ
ઝીણાં
ચોમાસું
અશાડ
શ્રાવણ
ભાદરવો
આસો
ખૂબ
બળેવ
દશેરા
પર્વ
કાઢ્યા

પાઠ ૪.

ગોકળઆઠમ
તૈયાર
ધોએલાં
કડકડતાં
નીકળ્યા
ભાઇબંધ
મળ્યો
એકઠાં
ગાડી
ઘોડા
ઠઠ
નાનુએ
આંગળી
વિખુટા
રસ્તા
હારબંધ
દુકાનો
છેડેથી

કંસારાની	કાપડીઆની	લીધું	અંદર
તાંબા	દીઠી	આપ્યું	પેઠા
પિત્તળનાં	સુતરાઉ	કૂદતી	આઘોજ
વાસણો	રેશમી	પાઠ ૫	ઓરડીનાં
સુખડીઆનાં	ઊનનું	સોબત	ઠીકરૂં
હાટ	શણનું	સજ્જડ	નિશાન
પેંડા	સરૈયાની	ઘેલો	તાકીને
મિઠાઇ	હાંડી	ગાંડો	ઢગલેઢગલા
ખડકેલી	આરસા	ડાહ્યો	તૂટી
ખરાદી	અંજીર	ત્રણ	ઘાટ
લક્કડ	નારંગી	પૂછયું	રાસ
ત્યાં	સંતરા	કયાં	ડાળી
પલંગ	દ્રાક્ષ	પટેલની	હલાવીશું
પારણાં	ચોગાનમાં	મઝા	દોસ્ત
ઘોડીઆં	સિપાઇઓ	કહ્યું	કર્યું
લાકડાનાં	મિઠાઇ	શેખી	પછવાડેથી
રંગેલાં	ફૂદડી	સમજાવીને	રખવાળે
રમકડાં	પુતળી	ઝાંપો	ઝપાટો
પુષ્કળ	કેટલુંક	ઉઘાડી	લગાવ્યો

નાસતો	નીકળ્યો	દિવસમાં	કહ્યામાં
થડ	સોબતનું	સાકરબા	ગમ્યું
માથું	ફળ	પુત્રનાં	દીધું
અથડાયું	મળ્યું	ઓવારણાં	ચૌટામાં
ભોંય	પ્રેમ	ફોઇપગલું	રઝળતો
છુંદાઇ	ઠરશે	બાંધ્યું	રસ્તે
લોહીલોહાણ	ભાગ્યશાળી	લાડકવાયો	ગધેડાનું
પકડયો	વિદ્યા	પાડયું	ટોળું
લપડાકો	પા. ૭ ક.	ભેટ	મસ્તીમાં
બચ્યો	રખડેલ	ઉછેરવાથી	લાતાલાતી
નાકો	લાલચંદ	કુટેવ	ચઢયું
જોયું	શેઠ	શીખ્યો	ગધેડાની
ઉભેલો	શેઠાણી	પોળમાં	લાત
ઝાલ્યો	છોકરૂં	અટકચાળાં	તંમર
ખેંચી	વચ્ચે	વિચાર્યું	ભેંકડો
સાત	આનંદ	ઈલાજ	તાણતો
ધોલો	રહ્યો નહિ	વંઠી	ઓળખીતા
ચોઢી	વધાઇ	નિશાળે	પહોંચાડયો
કાઢી	સાંભળી	મૂકયો	હાડવૈદને

બોલાવ્યો	ગાડરાં	ઢોરોને	અહીં
ખદખદતો	નીરતો	મૂકતા	કેદ
માર્યો	માંદું	ખવાડતો	બાપુ
ઓસડ	બચ્ચું	પિવાડતો	ગોંધતો
ઓસડવેસડ	થાકી	જાળવતો	ગોંધી
વલે	ખાંધે	વઆય	બંદીખાનામાં
સમજ્યો	મૂકે	ધણી	પાધરમાં
ભૂલી	ઝોકમાં	મહેનત	ચાંદનીમાં
માંડ્યું	છાંયે	સાચવણ	છુટું
શિખામણથી	બેસાડતો	બદલ	કુદવું
સુધરી	વાંસળી	પૈસા	સારૂં
પાઠ ૭.	વગાડતો	વરૂ	ઠરેલ
જક્કી	હૂંફમાં	શિકારી	કહ્યું
ઘેટું	બધાં	પ્રાણીઓ	સંભાળ
ત્યાં	ઊંઘે	અજાણ્યું	સપડાઇ
ભેંસો	સારૂં	મોજમાં	સમજાવ્યું
વાછરડાં	જતન	અભાગીઉં	બધાંએ
પાડાં	ગણાતો	પાઠ ૮.	ઊંઘ્યાં
લવારાં	ઊંચી	લાગ્યું	ફાવ્યો

છટકી
ટેકવા
મૂકયાં
આઘે
પહોંચ્યું
આનંદે
માંડયું
કોતરમાંથી
વરૂએ
તરાપ
બોડમાં
બચ્ચું
તાજું
આણ્યું
ફાડી
શિખામણ

પાઠ ૯.

રિસાળ
મુદ્દલ
હઠીસીંગ
નાહતાં
રિસાય
છેડોજ
ભાગ્યે
આડોશી
પાડોશી
ભાઈભાંડુ
બનતું
દહાડો
કંસાર
જમણ
વધારે
માંદો
વાડકીમાં
મૂકયું
ગમ્યું
પીરસેલી
થાળી
ઊંહ ઊંહ
ઊઠયો
અંધારા
ખુણે
વીંછી
કરડયો
ચીસ
આવ્યું
ટેવ
ઢોંગ
વેદના
ભોગવવી
સારૂ
આણ્યું
પસ્તાયો
સમજ્યો
આપણનેજ
રિસાવાની
તપાસી
વરઘોડામાં
કોટ
પાટલુન
પહેર્યાં
ટોપી
કહ્યું
ઘાસ
ખુશીથી
તૈયાર

પાઠ ૧૦.

વિષે
યત્ન
ભોંચ
ગભરાય
વણ
તૂટેલે
તાંતણે
ચઢયા
માટે

હેઠે	અનંત	બહાદુરસિંહ	દોડાદોડ
પડયો	પાઠ ૧૧	શિવશંકર	ઘૂમી રહ્યો
ફાવ્યો	ચકભિલ્લુ	બન્યા	બેસાડે
ઘાટ	કચ્છ	સાથવાળાએ	સાથીઓ
મંડયો	નંબર	કિલ્લો	થાકયો
ત્રણ	પ્રમાણે	બેસવાનું	જમણી
નહિ	બંધાઇ	હુમલો	ઉઠાડયો
હિંમત	સાથ	વચ્ચે	પેંતરા
હોંસથી	ઠરાવી	દોડવું	ફેંકી
ભીડયો	નિશાળીઓ	પકડનારના	દોડ
છટ્ઠી	ગુરુજી	સુધી	પૂર
ધીરજથી	ઠરાવ્યા	ધૂળમાં	જોસથી
પહોંચ્યો	ગઢ	આસરે	ભૂલથાપ
નિરધાર	અજીતસિંહ	લીટો	ટપોટપ
ખંતથી	ઠાકોર	કાઢી	અંતે
યત્ન	રામશંકર	માન્યો	શાબાશ
કર્યો	સરદાર	અંતરે	સૌને
ચગદાઇને	ભિલ્લુ	માંડયું	પાઠ ૧૨
આળસ	ઠર્યા	ચક્કરમાં	૬૯

છુટ્ટીની	થોભ	દીધું	જાઉં છું
ભાગ્યબંધ	ખાતરી	પાઠ ૧૩.	સંભાળ
પાદરે	સુનું	મધમાખી	મુલકમાં
ગેડીદડા	રસ્તો	અર્ધું	સોહામણી
જાઉં છું	બતાવું	સ્વાદે	ફુટડા
વિના	અહીં	ગણગણતી	ભપકાદાર
ડગલું	ઝટ	દિવસ	દેખાઓ
ક્યાં	અહાહાહા	પૂછયું	ઉલટા
પીતરાઈ	કહ્યું	કુટુંબનાં	માલમતા
માંદો	યાદ	બેઉને	બગાડો
ક્યારે	આવ્યા	માણસો	અર્ધુંએ
હમણા	સિવાય	છેછેડે	નુકસાન
રંગ	ક્યાંએ	બંને	મધપુડામાં
જામ્યો	એટલું	ડંખીએ	ભરૂં છું
મઝા	મોં	મૂકે	નવાઈ
અત્યારે	પાળ્યું	પીઠ	સમજ્યો
ધૂળ	ચાલ્યો	જુઓ	નડીએ
દિવસે	બોલ્યો	ઘાટ	ઉપયોગમાં.
બોલાવવાનું	ડગવા	સુંદર	બગાડ

ચાહશે

પાઠ ૧૪.

માટીનાં
પુતળાં
મોસાળ
મોળાઇ
ધાન્યથી
ટાઢી
અંગેઠી
સળગાવી
પોંક
ચટણી
દિવસ
ખૂબ
મોજમઝા
નીકળ્યો
હરી બેન
પૂછ્યું
કહ્યું
વહેંચી
તલપી
ઉલટભેર
દોડતો
ઠેસ
પુતળું
ભાંગેલું
એકડા
ઘોતલીમાં
ઘાલી
ભાંગેલું
ફૂટી
દઉં
હોંસભેર
દોડ્યો
સાંભળ
આપ્યાં
ફૂટ્યું
ફુટેલું
પસ્તાયો
ભૂલ
વાંક
સાજું
રમકડું
વિચાર
જણાવ્યો
દાબ્યો
ઉતાવળ
નહિ

પાઠ ૧૫.

ઢીંગલી
તખતો
ઝૂટવી
ભાંગ્યો
હાથમાંથી
સરી પડ્યો
બરડ
ચીથરાંની
પછાડીએ
ખેંચતાણ
કાયર
આઘો
વેળાસર
શણગારવી
હમણા
બેનપણીઓ
ચોટલો
લુગડાં
ઘરેણાં
તૈયાર
ફૂટી
બદામ
અપાવ્યું
ક્યારે
જોએલું
કબાટમાં
મૂકેલું

દીઠું	કલેશ	રમકડાં	આનંદ
માગ્યું	કહીએ	મૂકયાં	સૌ
પરણાવીશ	કોય	માર્યાં	ઠેકાણે
સહીઅરો	પાઠ ૧૬.	ગણકાર્યું	પાઠ ૧૭.
વિવાહમાં	રામચંદ્રજી	સર્વે	વિચાર્યું
કહ્યા	દર્પણ	ડસકાં	વિષે
સંતાપ	પુનેમની	રોણ	બ્રાહ્મણ
હળીમળીને	સાંજે	ચઢયા	વિદ્યાર્થી
સાંભળ	કૌશલ્યા	ગોદમાં	મૂર્ખ
બંને	પૂર્વ	મધુર	બ્રાહ્મણનું
સંપી	ચંદ્રમા	હાલરડું	ધણી
સઘળો	ઊગ્યો	રડે	ધણિઆણી
શોક	શ્રીરામની	ધીરા	ઊગે
ઘટે	ઇચ્છા	દશરથ	ઊઠતાં
નિંદે	નાનકડા	કર્યું	કચરોપુંજો
બળવંતા	રૂપાળા	વળ્યું	નાહીધોઇ
પરમેશ્વર	ધર્યાં	પ્રધાનને	ભક્તિ
સદા	સમજ્યાં	મંગાવ્યા	વિદ્યાર્થીઓને
લેશ	ગભરાટમાં	મંગાવ્યું	ભણાવતો

કથા	સુવાડી	સંદેશો	પાથરી
ગુજરાન	સોંપી	સોંપ્યો	ચોથાએ
બેઉ	નોળીઓ	પહોંચાડી	દીપડો
પેટે	મોઢું	એટલામાં	પાડ્યું
છોકરાંછૈયાં	લોહિઆળું	રસ્તે	બદલે
કર્યાં	ગુસ્સો	ખોડંગતો	પસંદ
ઇશ્વર	ચઢ્યો	માયાળુ	શાબાશી
આધાર	બેઠું	જાણ્યું	છાપખાનાવાળા
સૌ	દીઠા	દુઃખી	ગોઠવણ
આંગણામાં	ભાંગીતૂટી	મદદ	જણાવ્યું
નોળીઆનું	સમજાવ્યું	ભાઇભાંડુ	આગગાડીના
બચ્ચું	માર્યો	દીઠો	ગાર્ડને
તરફડતું	પસ્તાઇ	પાળ્યો	સરનામું
દયા	અભાગણી	નવાડ્યો	મિત્ર
દૂધ	પુત્રના	પાટો	રસ્તો
ઉછેરીને	પાઠ ૧૮.	બાંધ્યો	સડકથી
જન્મ	હોશિયાર	ત્રીજાએ	છુટો
ભક્તિનું	ગાર્ડ	સૂવાને	ફેંકજો
પારણામાં	સ્ટેશન	હુંફાળું	નીમેલે

ઠેકાણે	પાઠ ૧૯.	ધરાયો	હોશિયાર
ખડખડાટ	ડાળીએ	નહિ	હોશિયારી
સિસોટીનો	દોરડું	હડસેલી	મુલકના
દૂરથી	બાંધી	હીંચતા	નીમણુકની
સંતાડી	હીંચકા	ખસેડયા	હુકમ
પંપાળીને	રીતસર	ચઢાવ્યો	શાહજાદા
પહોંચી	ઠરાવ	સાથીઓ	શાહજાદીઓ
ઠરાવ	હિંચોળે	બઝાડી	ધારૂં છું
પ્રમાણે	પ્રમાણે	ખવડાવ્યા	ફરમાવશો
ફેંકયું	બિચારો	માન્યો	વાતચીત
કેળવ્યો	ઉલટું	પાઠ ૨૦.	ચીતરામણ
આડ	તોફાની	પાદશાહ	રમકડાંથી
પંદર	બાંધ્યો	ઓફો	તહેનાતમાં
મિનિટ	વચ્ચે	ખલીફા	ગમત
ઝપાટાબંધ	માથું	રૈયતનો	છોકરવાદી
મોઢામાં	કોણી	શરીર	પાદશાહે
ધણીનું	ઢીમણું	મજબુત	પૂછયું
ખબરદાર	છાતીવાળો	દેખાવડો	નામદાર
———	દયા	ભણેલો	સમજુતી

દિવસ
ચઢેલો
ફરજંદોને
ઉછરે છે
બગડશે
અલ્લાએ
દેખાવડાં
ખેલતો
ગુનો
સાંભળી
વિચાર્યું
દીલમાં
રૈયતની
સંભાળ
વિષે
વિચાર
બદલાઇ
દીલગીરી
ઓહ્દા

મીઆં
કઠણ
હૈયાનો
નીમણુક
૨૬

પાઠ ૨૧.

આંધળો
લંગડો
ઢેકા
ઢળીઆવાળી
ભોંયમાં
ચઢયો
ઠોકે
રસ્તો
ગભરાયો
વિચારમાં
જણાય
પક્ષી
અહીંજ

કોહલાં
કુતરાં
વરૂ
તરસ
હમણાજ
ખોંખારો
સાંભળ્યો
બોલાવ્યો
અહીંથી
ચઢાવશો
પરમેશ્વર
ચોકખું
દુઆ
મદદ
મજબુત
બંને
બેસાડી
ઘોરી
ઉતરવા

ત્યાંજ
ઉતારીશ
પહોંચ્યા
મદદથી

પાઠ ૨૨.

પડછાયો
ભાગોળમાંથી
હાડકું
જડયું
ચાટે
ધૂળમાં
દાટે
કાઢીને
કરડે
અહીં
થાભીશ
પડાવવા
ખાઉં
મોંમાં

દોડતો
કિનારે
કુદકો
અર્ધી
ઝટ
ભાંગેલો
પૂલ
ચઢયો
અદેખો
ભસવા
મોઢામાં
દેખાતું
માર્યા
થાકીને
આંખોમાં
મળ્યું
નહિ
ભૂખે
મુઓ

ખોળ
પડાવી
દાનત
ગુમાવ્યું
તાકે
ગુમાવે

પાઠ ૨૩.

બ્રાહ્મણ
ત્રણ
ઠગ
બકરૂં
ખરીદ
કર્યું
વાટમાં
મળ્યા
વિચાર
કયે
માથું
હડખાએલા

મૂર્ખ
દેખાય
હડખાએલું
ગણકારતાં
થોડેક
પેડેજ
કહ્યું
સંદેહ
હડખાયું
દરકાર
ઠાવકું
પહેરેલું
દેખાઓ
શકારી
શિકાર
હડખાયું
બચકું
વિચાર્યું
જુઠું

છુટું
મૂકી દીધું
ઉંચકવાથી
અભડાયો
ખુલ્લું
દેખાયા
ભરોસો
બ્રાહ્મણે
ગુમાવ્યું

પાઠ ૨૪.

વિષે
મનુભાઇ
ભાનુએ
માર્યો
લડતો
કર્યું
ફક્ત
લખોટો
પૂછીને

પૂછ્યું
પૂછવાનું
ગોળમટોળ
ચળકતો
ચટાપટા
ગમ્યો
બગાડયું
છીનવી
ખોટું
એટલુંજ
વિના
સમજ્યો
પૂછયા
ભરોસો
શિખામણ
ભૂલીશ
નહિ

પાઠ ૨૫.

કુહાડી
પિતાની
બન્યો
ભાયડો
બહાદુર
શાણો
ઘાવ
ભાળે
ખેલતો
ઝાંપે
તળાવે
હલાવ્યું
નિહાળ્યું
ડર્યો
દીલે
પડી
સદા
ઝૂલતાં
સૂણી
સાદ
વદે
માથું
કાઢી
સંપત
જગનાથ

પાઠ ૨૬.

છૈયેછોકરે
ભરપુર
પૈસેટકે
હાલત
બગડતી
ખૂટી
ખૂબસુરત
ઉમદા
દેશાવરથી
પસંદ
ભૂખના
દુઃખથી
મૂલ
ઠરાવ
રૂપીઆ
હૈયું
પંપાળતાં
કહ્યું
બચ્ચા
પરદેશીને
સોંપું છું
બાંધી
દુઃખ
બરદાસ
ખાવાનામાંથી
ભૂખ્યો
પરવડે
પૈસા
ફેંકી
ભૂખે
વેચ્યો
જુઓ

પ્રાણી
હેત

પાઠ ૨૭.

ચોકખા
ત્યાં
પડછાયો
શીંગડાંનો
લાગ્યું
શીંગડાંથી
શોભે
એટલામાં
પાતળા
જણાયા
બડબડવા
લજવ્યું
સુંદર
દેખાત
કુટડા
કયાંથી
શિકારીઓનું
લલકારવું
ભસવું
ઊઠયું
નાઠું
છલંગ
ઠેકડા
દોડયું
આઘે
પારધીઓ
છોટે
દોડતું
પાધર
વટાવી
પહોંચ્યું
ફેલાએલી
ખેંચતાણ
વળ્યું
ખડખડાટ
ઝાલ્યું
વખોડતું
સંકટમાંથી
ફસાવી
વિચાર
વખોડવી
વખાણવી

પાઠ ૨૮.

નકલ
શિઆળ
દિવસથી
ઇચ્છા
ભૂખ્યું
શહેરમાં
ભર્યાં
ગભરાયું
રંગરેજના
પેઠું
જરદીના
વાસણ
ગભરાટથી
માર્યાં
રંગાએલું
સિંહ
દીપડા
પ્રાણી
વિચાર
ગભરાશો
પરમેશ્વર
સૌને
પ્રધાનનું
પધારી
આંગણે
સોંપ્યું
ચટાપટા
ડીલ
લુહારની
કોઢમાં

પેઠું	હેતથી	રાયપુરમાં	માથું
ભઠ્ઠીમાં	ચડભડી	મોહનસીંગ	ઉડાવી
સળીઆ	નડવા	માનસીંગ	દીધું
ધગધગતા	મોઘે	પરણાવ્યો	બહાદુરી
ચાંપ્યા	શેખી	રાજપાટ	બનાવ્યો
દાઝયું	ચૌટામાં	સોંપ્યું	લશ્કર
પાઠ ૨૯.	બેઉ	તીર્થમાં	હિંમત
જેઠ	રડયું ખડયું	વતન	લૂણ
મહીનામાં	પૂછયું	છોડયું	તૈયાર
નાનુભાઇનાં	ચઢાવી	દૂરના	ફતેહ
લગ્ન	દાદીમા	દેશમાં	દહેરામાં
દાળ	શેરડી,	ઉદેસીંગ	પ્રાર્થના
સાકર	ભારેખમ	હોશિયારી	ઘંટ
આણ્યો	ઉપયોગમાં	દશેરાનું	તડંગધુમ
વહુને	સૌ	પર્વ	ડંકા
પિએરથી	પાઠ ૩૦.	મેદાનમાં	ફરફરતાં
ટાંકણે	આપકર્મી	ઓચીંતી	નિશાનો
મેળાપ	અભેસીંગ	તરાપ	દુશ્મનની
અહીં	બાપકર્મી	ડેકાવી	તૂટી

લડાઇ	તડુકતો	પેટ	ભૂલ્યો
ખૂબ	ખાબોચીઆમાં	ફુલાવવા	ધ્રૂજતો
ફેંક્યો	દેડકું	પાઠ ૩૨.	સોભાગચંદ
ઠેકડે	ચગદાઇ	લાલશંકર	ધ્રૂજે
પહોંચ્યો.	ગભરાતું	દિવસે	ધરમદાસ
મુઓ	કૂદતું	શિખામણ	ગુરુજી
નાસભાગ	ઠેકડા	ખરડાએલે	પહેર્યાં
ભેટયા	દોડી	નિશાળમાં	ખાદીનાં
વરમાળ	શકતું	કહ્યું	ધોએલાં
પહેરામણીમાં	દેડકી	ભિખારીનો	ટાઢ
મેળવ્યું	ચઢાઉ	રસ્તો	ઝીણાં
નહિ	ફુલાવી	તળાવડીમાં	ઋતુમાં
પાઠ ૩૧.	ફુલાવ્યું	ઉતર્યો	સાહુકારનો
બળદ	દુઃખ	લપસી	લુગડાં
દેડકો	વેડે	અંદર	નાહતાં
તળાવમાં	ગુસ્સે	કાઢવા	વર્ગમાં
દેડકાં	ફાટી	ખરડાયાં	કચરાશા
ચર્યો	ગજા	હંમેશાં	ભૂલતો
કૂદતો	ઉપરાંત	ચોકખાં	ડીલ

બગડવાથી	અહીંથી	ધોબણનાંજ	ફૂલ
કસ	હમણાજ	રાજમાર્ગ	શોભતાં
બોરીયાં	બળદને	ઢુંકડું	તરુપાન
છુટા	દોરીને	નજીક	કરાડ
ટોપી	સ્ત્રી	વસ્	સિંધુ
ધોનાર	ખાતરી	ખંતીલા	સરિતા
પાઠ ૩૩.	પગલાં	હોશિયાર	ધાટ
ઉપયોગ	ફાટ	પુષ્કળ	રળિઆમણી
બ્રાહ્મણના	અર્ધાં	પૈસા	વનવાટ
વાણીઆના	ઢંકાયલાં	મેળવ્યા	શિઆળે
ભાઇબંધી	જાણ્યું	પાઠ ૩૪.	શીતળ
શહેરમાં	આંગળામાં	પ્રભુનો	ઠંડક
ધંધો	અંગુઠીઆં	મહિમા	સૂર્યનો
બ્રાહ્મણે	જોડવાં	જગપતિએ	નિરધાર
દેશાવર	ધાલેલાં	રચના	દિવસમાં
પસંદ	નિશાનીઓ	પ્રાણીઓ	ઝૂલતાં
સારૂ	કયાંથી	સરજાવ્યાં	મધુર
જડયો	શેલો	સંસાર	નાદ
પાડોશમાં	ધોબી	નવરંગી	સૂદમાં

ચંદ્રતણી	નાળિએર	ગુંજાર	કસરતશાળા
આનંદ	તાડ	ચાંદની	સાંજે
મેદાન	ધજા	સ્વાદે	કસરત
આંખડી	વાવટા	શિખંડ	આથમે
સાંભળવાને	પૃથ્વી	પશ્ચિમ	આથમણી
કર્યું	પલ્લવ	દક્ષિણ	ઓળો
દાંત	શરીરે	સુખીઉં	વસ્તુઓ
ચાવણું	પોપટ	પાઠ ૩૬.	ઉત્તર દિશા
ઉપકાર	કલોલ	દિશાઓ	દક્ષિણ દિશા
કળા	તીતર	પશ્ચિમ	દહાડે
સરજી	કબુતર	નિશાળની	અંધારી
પાઠ ૩૫.	પંખી	ટેકરાઓની	કડણ
વસંત	વિશેષ	જાઉં છું	હંમેશાં
ઋતુ	બેશ	ઊગતો	દીઠામાં
સ્હોય	કેસુડો	ઉગમણી	પીઠ
વનસ્પતિ	ઘોળીને	પૂર્વ	જમણા
નિશાળ	ફુવારા	દિશા	પાઠ ૩૭.
તંબુ	છાંટે	પૂર્વે	નિશાળનો
તાણેલ	ચોટાં	લીમડાનો	નકશો

સ્લેટ	સમજણ	ઓટલો	પાઠ ૩૮.
બેસતા	જુઓ	ઉતરવાને	સ્ટેશન
દહાડે	મથાળે	મધ્યમાં	કાઢતાં
વિજયા	ઉત્તર	પગથીઉં	શીખ્યો
બારણામાં	દિશાઓ	મૂકયું	શીખવશો
સાથીઓ	ત્યાં	થોરની	સ્લેટ
પૂરતી	મૂકી	કસરતસાળા	પૂર્વ
મુકુંદ	પૂર્વ	લંબચોરસ	પશ્ચિમ
કાઢેલો	પશ્ચિમ	પગથીઆની	નિશાન
દાંડી	દક્ષિણ	પાટીઆથી	મુકાવ્યું
કાઢી	ફુટ	ચઢતી	ડગલાં
ઠાકોરદાસ	ફુટપટી	ગેલેરીઓ	વચ્ચે
ઓટલે	લંબાઇ	બેઠકોની	ચાળીસ
પ્રમાણે	પહોળાઇ	ટેબલો	મૂકી
કાઢતાં	રસ્તો	મૂકયાં	અડકેલાં
નંબર	બતાવ્યો	માસ્તર	નિશાન
કહ્યું	જણાવવાને	ખુરસી	ઓળંગી
જોઉં	વચમાંથી	શાબાશ	ચીતરવી
દોડતો	ભૂસી	સમજાવતાં	દોરી

પ્રમાણે	પહોંચ્યા	ભાડું	મોસાળથી
પૂલ	નિચાણમાં	વહેણ	દહાડે
ખેતરો	ચતુરલાલ	બતાવ્યું	ગમ્યું
ઠેકાણે	વહેળો	ચાલાક	શીખવતા
મથકની	ટેકરી	અહીંથી	ચઢ્યા
ઓચર	ઢાળ	ડાંગરના	રૂપીઆ
સમજ્યો	આસપાસનો	પાળ	ખાડો
પાઠ ૩૯.	દેખાવ	ક્યારડા	ગંધ
સહેલ	સા	હોશિયાર	પુરાવી
દહાડો	દહેરૂં	ઉંચી	નંખાવવા
વર્ગ	ધજા	સુગમ	બંદોબસ્ત
ભરાએલો	ઊડતી	મસ	મુસલમાનને
વગડામાં	ઇશાન	પુરો	હવાલદાર
ખૂશ	ટાઢો	પાઠ ૪૦.	ઢેડ
નીકળ્યા	લલ્લુ	અધિકારીઓ	મામલતદાર
પોપડામાં	તળાવ	શિઆળામાં	ભરણાના
ઢોરો	મઝા	વાળુ	રાવણીઓ
વળ્યા	પશ્ચિમ	સગડીની	તાલુકે
આંબાવાડીમાં	કાંઠા	મનસુખ	ઢેડને

તલાટી
સાહેબ
પૂરવા
હરિભાઈ
કોથળી
ક્યાં
ખેડયું
જાઉં છું
ત્યાંથી
વહેંચતો
હુંડી
માસ્તર
બોલાવ્યા
ટપાલી
એટલામાં
ધોએલાં
લુગડાંવાળો
વેણીલાલ
ગેરહાજર
માંદો
દાક્તર

પાઠ ૪૧.

આકાશ
સોનેરી
પથરાઈ
વાદળાંની
ધગધગતા
અંગારા
અજવાળું
ચળકતો
ઊગે
ઊઠે
દાતણપાણી
ધંધે
વળગે
ખેડુત
ખેતરમાં
દુકાનદારો
ઉઘાડે
નિશાળે
ઊગતો
પક્ષીઓ
પક્ષી
શોધવાને
ઊડતાં
સઘળી
વનસ્પતિ
ખીલતી
મધમાખો
ખીલેલાં
ફૂલો
ચૂસે
ઠંડા
આનંદ
ત્યારે
પશ્ચિમ
આથમે
આથમ્યા
સળગે
વાળુ
તૈયાર
દહાડાનો
ઘોંઘાટ
ધીમેધીમે
ચોતરફ
અંધારૂં

પાઠ ૪૨.

લક્ષ્મણ
રામચંદ્ર
ઊઠી
સ્ટેશન
ટાઢ
ઠંડી
ફુંકાય
મોડું
સર્વે

વચ્ચે	છેટેના	સહેલાઇથી	કહાણી
પહોંચ્યા	દરીઆ	ચુરો	ક્યાંથી
ટિકિટ	વાદળાંને	ખડીઆમાં	વિષે
બારણાં	ઘસડી	ડુબાવી	પૂછો
કર્યાં	ધાન્ય	પાટીઆ	સાંભળો
ગુંગળાઇ	ખેંચાઇ	શરીરમાંથી	જન્મ
બીજું	ફૂલમાંનો	કણ	તળીઆ
પ્રાણી	ઉનાળામાં	ચોંટી	સેંકડો
બારણું	અકળામણ	અક્ષરો	ઉંડા
ઉઘડી	સમજવામાં	સેકાઉં	જંતુઓ
ઝપાટો	પા. ૪૩.	પીગળતો	બનાવ્યો
તોફાન	નિર્દય	ચૂસી	ડીલમાં
નળીઆં	કકડો	ઓગળતો	છિદ્રો
ઉથલી	મૂલ	ભઠ્ઠીમાં	થર
ખેતરમાંનો	પૈસાના	કઠણ	દબાઈ
મૂળમાંથી	દુઃખ	ગાંગડો	ઊંઘ
ઉખડી	સઘળાં	થાઉં છું.	ચાંચવા
ફળીઉં	સાંભળવાનું	ઝાંખો	પાવડા
ભૂલ	થોડાંક	પ્રમાણે	ભોંયમાંથી

ખોદીને
કોથળામાં
અહીં
આણ્યો
હકીકત

પાઠ ૪૪

તાંબું
તાંબાનાં
વાસણો
પુષ્કળ
ધંધો
કંસારા
ટં ટં ટં
પતરાં
હથોડા
ટીપે
ટીપવાથી
લાંબાં
પાતળાં
ભોંયમાંથી
ચળકતું
પતરાં
લોટા
લોટીઓ
ચંબુ
નાળચાં
તાંબાકુંડી
કથરોટ
બેડાં
ઝાંખાં
માંજીએ
થર
બાઝેલો
કાટ
ખાટી
ટાઢું
પાંઇ
પૈસા
સિક્કા
સિવાય
ટંકશાળ

પાઠ ૪૫.

પિત્તળ
પિત્તળના
દહાડો
દલસુખને
પૂછયું
કયાંથી
વિષે
શીખ્યો
ધાતુ
વર્ગના
છેલ્લો
જાણતો
હકીકત
પસંદ
ધાતુ
ખાણમાંથી
જસત
મેળવણીથી
ખૂબ
પીગળીને
કઢણ
તાળાં
મજાગરાં
કડાં
સાંકળો
આપણા
વાપરવાનાં
ઘણાંખરાં
ઝાંખાં
તપેલાં
થાળીઓ
લોટા
લોટીઓ
વાડકા

તાસકો	નીકળ્યું	ઝીંઝવો	ઉપલાણે
બરણી	રસ્તામાંથી	ચરાઉ	પાણીવાટમાં
પવાલી	જુઓ	ખેડુતો	ઊગ્યું
શિરોઈ	છોકરૂં	સુકવીને	સુંવાળી
ખાટી	પાંદડીનું	પુળીઓ	સરકટ
કટાય	કુમળું	ગંજી	વાટ
ચઢાવી	ત્યાં સુધી	તળાવની	સુકાય
જલદી	છાપરાં	ગડીઓ	સાદડીઓ
કટાતું	દોરી	સુગંધ	સુપડાં
માંજેલાં	વણીને	મોથ	ટોપલીઓ
ચળકતાં	ખાટલા	ખુજળી	પાંદડી
ચળકાટ	મુળીઆં	ધુપેલમાં	તમાકુ
સસ્તું	સોયા	અત્તર	કૂટીને
કુંચી	ધારવાળી	પાંદડીવાળું	પલાળે
દોડતી	એટલાં	જાળ	મૂંજ
પાઠ ૪૬.	મૂળ	દરો	પાઠ ૪૭.
વર્ગ	તદ્દન	ધરો	ગુચ્છો
છોડતી	શકાતુંજ	દાંડી	સાંઠા
ઊગી	ઊગે	જડ	ચંદુલાલ

પરાગ	મીઠો	હોઉં છું	ધાન્યને
પાંદડી	પા. ૪૮.	ઊંઘ	નીપજાવે
ગાંઠો	ખેડુત	આળસુ	અન્ન
કાતળી	વસ્ત્રો	સુથારે	લઈ
ઇબ્રાહીમ	ધંધામાં	બનાવ્યું	સંતોષે
ઝીણું	સખત	ખેંચી	ઉત્તમ
સેંકડો	પહોંચ્યું	કોશ	પા. ૪૯.
ઘઉં	સામટું	હળપુણી	કેશવરામને
મહીકાંઠા	ભાથું	લુહારે	દિવાળીને
નાગલી	રોટલા	ચવડું	ટાંકણે
થેક	અથાણું	સડ	ક્યારડા
સામો	ચટણી	ધુસરી	પૂછ્યું
છડીને	ખવડાવું	બળદ	ઝપાટો
ઢેબરાં	કોઢમાં	છેડો	ધરૂ
ખસલી	નીરૂં	ખેડાઇને	તરૂ
કડબ	છાશ	તાત	ઉખેડી
નવાઇ	મજબુત	સબળો	છુટું છુટું
ઢોરને	કૌવતવાળું	સંસાર	ઝીલવો
રાતડીઆને	ગએલા	ફૂલ	કીચડ

સુકવશે	અગિઆર	વચ્ચે	મધપુડો
દાણા	ડુક્કર	બેઉ	લટકતો
ભરડીને	શિઆળવાંને	સાંભળતી	વાઘરી
ખાંડવાથી	પેસી	દાંત	કામળો
રાંધીને	નુકસાન	ઘરડાં	ઓઢીને
પાઠ ૫૦.	અટકાવવાને	ઉજળો	ધુણી
શેરડી	સંભાળ	દૂધ	બગાડયું
રણછોડ	પાકટ	સફેદી	ઇચ્છા
કોલુ	કોલુમાં	ચુલા	ફૂલ
સાંઠા	પીલવાથી	રંધાઇને	પંડે
સંબંધી	તાવડામાં	માંદા	ઈંડાં
પુષ્કળ	ઉકાળે	દળી	મૂકવાનુંજ
ખાતર	ઉકાળતાં	લોટ	ખુણાવાળાં
કકડા	ઘટ	કણેક	ઉછેરવામાં
દબાવી	ટાઢો	હિસાબે	જન્મ
વેંત	પાઠ ૫૧.	ઉપયોગી	એકઠું
ગાંઠા	રોટલી	પૈસાદાર	રક્ષણ
વારૂ	રસોઇ	પાઠ ૫૨.	સિવાય
પીતને	તપેલી	મધમાખ	ડંખ

આળસુ	મુસલમાન	ત્યારે	નાખ્યા
મહીના	પહોંચ્યા	બીકણ	એકદમ
ચોકખાં	ખાબોચીઆ	છેડવા	ઊડતી
જંતુને	વારંવાર	ધસીને	ઉપાડી
અહીં	પીછાં	માંજર	ઊડ ઊડ
દયા	ચીકટ	દીપે	અણીદાર
ત્યાંથી	ભિંજાતું	ઉકરડા	જીવડાં
કુદરતણી	કાદવમાં	ખોતરવાની	૨
ચૂસી	દાંડીઓ	ટેવ	તણખલાં
જીવડું	જોડાએલાં	વહાણું	વસ્તુના
દીસે	દાંત	કુકરે કૂક	ખુણે ખોચરે
આળસ	દાઢ	ધંધે	પીછાં
કરોળીઆ	અણીદાર	વળગું છું	ઊન
મંકોડા	ઝડપથી	પાઠ ૫૪.	ગોઠવી
ઉદ્યોગી	ભિંજાય છે	સૌએ	ઇંડાં
પાઠ ૫૩.	ગળી જાય	દીઠી	ભુરાં
બતક	બચ્ચાં	નહિ	ટપકાં
મરઘાં	જાળવે	વારૂ	દિવસે
શેખ કાદર	ખડખડે	ચીં ચીં	ઊડતાં

મેળવતાં
રઝળીને
ધીમે ધીમે
ફાયદો
નુકસાન
વીણી વીણી
ચામડી
બચ્ચાં

પાઠ ૫૫

પ્રાણીનો
સુંદર
પુછડી
ગરદન
સુંવાળા
ચળકતા
કેશવાળી
બાંધના
થાપા
નક્કર

દાબડો
સપાટ
ભોંય
ઝપાટાબંધ
વચ્ચે
દાંત
ચપટા
ભુસું
મઠ
દોડનારૂં
પાણીદાર
નીમકહલાલ
પ્રીતિ
બીકણુ
શરત
ટક્રીઓ
ખાડાઓ
કુદાવે
ઉપયોગી

જવ
ખેંચે
શિકારમાં
બરદાસ
લગભગ
ત્રીસ

પાઠ ૫૬.

પ્રાણી
જગુભાઈ
નાળબંધ
ઉંચથી
વિચાર
ગધેડાને
શેડે
પુછડીને
ઝુમખો
ગધેડું
વહ્યા
ઘાણી

સંભાળ
અડીઅલ
દોડ
મહેનતુ
ધીરજવાળું
બરદાસ
કહ્યાગરૂં
સિવાય
તબેલામાં
ટટ્ટુ
ખચ્ચર
ટુંકું
ડુંગરા

પાઠ ૫૭.

ગોકળગાય
તફાવત
ધડ
ડોકું
મોઢું

મોંમાં	ઢીંચણ	ટાઢી	પાઘડી
દાંત	થાપાને	મઝાની	સેલાં
તાળવું	જાંઘ	ફીકર	બાયડીઓના
મોઢાને	સાથળ	ધબાકો	સાલ્લા
હોઠ	પાટલીની	સાંભળ્યો	ચઢાવે
હડપચી	તળીઉં	સંભળાયો	મેળવ્યો
પાંપણ	પછવાડે	વસ્તુનું	કેસરીઓ
લમણાં	એડી	જ્ઞાન	તપખીરીઓ
શીંગડાં	ઘુંટી	ઇંદ્રિય	નારંગી
મૂળ	પાઠ ૫૮.	પાઠ ૫૯.	જાંબુડા
ત્યાંથી	ઇંદ્રિયો	રંગરેજની	કત્થાઇ
વચલે ગાળે	સ્વાદ	કાસમમીઆં	રાખોડી
કાંડું	જાણ્યું	સૌથી	ધોળો
હથેલી	લાંબું	કપડાં	સમજ્યો
આંગળાં	ટુંકું	છુટ્ટીને	મૂળ
પેટ	ઉંચું	ઘેરા	ઓછાવત્તા
પેઢુ	સૂંઘી	ખુલતા	ગુલાબી
કેડો	જોયું	પડીકાં	પાઠ ૬૦.
નીચલા	સુંવાળી	કીરમજી	લુગડાં

ઉઘાડો	બનાત	છીંટ	પશુ
ધ્રૂજે	ફલેનલ	ખાદી	પંખીને
ડીલ	ધોતલી	બાસ્તો	ઢાંકણુ
ટાઢ	અંગરખી	સેલું	પરમેશ્વરે
ટેવ	ઊગે	જામદાની	રૂવાં
નઠારી	કાંતીને	જંગલી	ગરજ
ઉઘાડા	સુતર	ચામડાનાં	માછલાં
ફાટી	દોશી	ચાદ	ભીંગડાં
દહાડામાં	વાણીઆની	રંગદાર	શરીરનું

જોડણીના એકજ સરખા નિયમવાળા શબ્દો.

દિવાળી, શિઆળ, શિઆળો, વિખુટા, પિત્તળ, મિઠાઇ, સિપાઇ, ઇલાજ, કિશોર, શિકારી, રિસાળ, રિસાય, રિસાવું, ભિલ્લુ, કિલ્લા, સિક્કો, વિવાહ, ઇચ્છા, સિસોટી, બિચારો, વિચાર, વિચારી,

વિચાર્યું, પિઅેર, ભિખારી, નિચાણ, સિવાય, વિઆય, શિરોઈ, હિસાબ, નિશાન, નિશાનો, નિશાની, વિદ્યાર્થી, વિશાળ, વિશેષ, વિજ્યા, ઇશાન, પિવાડતો, શિખામણ, નિહાળ્યું, શિઆળવાં, નિરધાર.

ધણિઆણી, રળિઆમાણી, અગિઆર, લોહિઆળું, હોશિયાર.

ઠુક્કર, મુદ્દલ, ઉત્તર, ખુલ્લું, મુલ્લાં, છુટ્ટી, ગુસ્સો, ઉદ્યોગી, ગુચ્છો, મુકુંદ, કુટુંબ, સુથાર, ઉજાસ, ઉનાળો, સુવાડી, ગુમાવે, કુહાડી, ઉડાવી, ઝુલાવી, ફુવારા, મુળીઉં, સુખીઉં, પુરાવી, ઉઘાડી, ઉઘાડો, ડુબાવી, જુવાર, કુદાવે, ગુમાવ્યું, મુકાવ્યું, ઝુલાવ્યું, પુષ્કળ, દુશ્મન, ઉઠાડયો, ઉડાવવા, ફુલાવવા.

ચીસ, રીસ, ઠીક, શીખ, ડીલ, પીછ, પીઠ, ઈીડ, પીવી, તીણી, દીઠી, મીઠી, લીધી, કીધી.

ફૂલ, ભૂલ, તૂલ, પૂલ, મૂલ, ખૂબ, ખૂશ, ઊન, દૂર, પૂર, ધૂળ, સૂદ, લૂણ, મૂળ.

કઠિન શબ્દો.

ખૂટી, તૂટી, ફૂટી, ઊડી, ઊચી, ઘૂમી, પૂરી, ભૂસી, સૂણી, ઊગી, ચૂસે, મૂર્ખ, સૂર્ય, પૂર્વ, ધ્રૂજે, રૂ, રૂડું, ફૂટેલું, ફૂટયું, પૂછયું, ભૂખ્યું, ઊઠયું, કૂદતું, કૂદવું, ઊગ્યો, ભૂખ્યો, તૂટેલો, ઝૂટવી, મૂકેલું, ભૂલીશ, ઊગતો, પૂરવા, રૂપીઆ, ધ્રૂજતો, ભૂલથાપ, ખૂબસુરત.

ચંદ્ર, વંઠી, ખંત, તંબુ, જંતુ, ચંબુ, ઘંટ, ગંધ, ઠંડી, ધંધો, ગંજી, પંડે, ડંખ, અંધારૂં, ચંદ્રમા, રંગેલું, અંજીર, સંતરાં, તંમર, નંબર, છંછેડે, ડંખીએ, અંગેઠી, સંતાપ, સંદેશો, સંતાડી, સંભાળ, સંઘાત, સંકટ, સંતોષ, સંબંધી, સંસાર, કંસાર, કંસારો, પંપાળી, લંગડો, ખંતીલા, ઠંડક, હંમેશાં, અંગારા, ટં ટં ટં, રંધાઇ, મંકોડો, જંગલ, જંગલી, પંદરમી, બંદીખાનું, રંગદાર, રંગાએલું, ઢંકાએલું, અંગુઠીઆં, નંખાવવું, ટંકશાળ, સંભળાયો, અંગરખી.

બાંગ, હાંડી, ગાંડો, ઝાંપો, ખાંધે, ફાંફાં, ભાંગી, દાંડી, કાંઠો, સાંઠો, ગાંઠો, ઝાંખો, દાંત, જાંઘ, તાંબું, લાંબું, કાંડું, માંદું, વાંસળી, ચાંદની, આંગણું, બાંધ્યો, આંધળો, ચાંપ્યું, ભાંગ્યું, ટાંકણે, ગાંગડો, માંજીએ, સાંકળો, માંજેલું, પાંદડી, ડાંગર, ખાંડવું, રાંધવું, માંજર, પાંપણ, કાંતવું, ઢાંકણ, સાંભળ્યો, તાંબાકુંડી.

નિંદે, સિંહ, સિંધુ, ઇંચ, ઇંડું, હિંમત, કિંમત, હિંચોળે, ભિંજાતું, ભિંજાય.

વીંછી, સીંચી, છીંટ, ચીં ચીં, ઢીંગલી, ઢીંચણ, હીંચકો, શીંગડાં, ભીંગડાં.

ઉંડું, હુંડી, ઉંચકી, કુંવર, ગુંજાર, ટુંકડું, ફુંકાય, હુંફાળું, છુંદાઈ, ગુંગળાઇ, સુંવાળી.

ઊંઘ, ફૂંક, મૂંજ, ઊંહ, ગૂં ગૂં, ભૂંકે, સૂંઘી.

પેંડા, વેંત, ભેંકડો, સેંકડો, પેંતરા, ખેંચાઇ, ખેંચતાણ.

મોં, ભોં ભોં, ઢોંગ, પોંક, ચોંટી, સોંપી, સોંપ્યો, ગોંધતો, ખોંખારો, ઘોંઘાટ.

દિશા, પિતા, વિષે, મિત્ર, ચિત્ર, વિદ્યા, છિદ્રો, શિખંડ, દિવસ, શિવશંકર.

ઋતુ, સુનું, જુઠું, ભુસું, છુટું, છુટો, સુંઓ, ગુનો, ચુરો, ચુલો, ભુરો, મુઓ, બુરૂં, ભુરૂં, મુખી, સુખી, સુધી, ધુણી, ખુણા, હુઆ, કુવા, કુટ, પુત્ર, કુકડા, કુટડા, ઉદય, પુતળી, રુદડી, મુલક, ઉલટ, ઉલટા, ઉલટું, દુભવો, પુછડી, ઉમર, હુકમ, કુતરૂં, હુમલો, કુદકો, ઝુલતાં, ઉમદા, ખુરસી, સુગમ લુગડું, ઉથલી, ઉખડી, કુમળું, સુપડું, ધુસરી, ઉજળો, જુમખો, સુતર, પુનેમ, કુટેવ, ઉછેરી, ઉભેલો, ઉતરાણ, ઉતારીશ, ઉછેરવું, ઉકાળતાં, ઉકરડા, ઉગમણી, ઉપરાંત, ઉપલાણ, ઉપયોગ, ઉદેસીંગ, ગુજરાન, નુકસાન, કુટપટી, સુખડીઓ, સુતરાઉ, સુકવશે, મુસલમાન.

ત્રીસ, લીટો, દીઠો, મીઠું, તીર્થ, દીધું, સીધું, લીસું, લીલું, ટીપે, દીસે, ધીમે, પીછાં, નીરૂં.

શીખ્યો. ભીડયો. નીમ્યો. ઠીકરૂં. શ્રીરામ. દીપડો. નીમેલો. ઢીમણું. છીનવી. કીમતી. શીતળ. તીતર. કીચડ. જીવડું. ચીકટ. પીરસેલું. પીતરાઈ. નીમણુક. પીગળતો.કીરમજી. લીલાંછમ.શીખવશો નીમકહલાલ. ચીતરામણ.

કઠિન મળતા શબ્દોની તારવણી.

ચંબુ. તંબુ. જાંબુ. જંતુ. સિંધુ. વાળુ. દયાળુ. માયાળુ. ગુરુ. ઘરૂ. શરૂ. વરૂ. વારૂ, મનુ. નાનુ. ભાનુ. વહુ. બહુ. બેઉ. ઋતુ. ધાતુ. વસ્તુ. બાપુ. પેઢુ. કોલુ. ટટ્ટુ. પશુ. ચરાઉ. ચઢાઉ. સુતરાઉ. મહેનતુ. તમાકુ. આળસુ.

તિથિ. મિનિટ. ટિકિટ. | હિંમત. કિંમત.

નહિ, જગપતિ. પ્રીતિ. વનસ્પતિ. ભક્તિ. યુક્તિ. જુક્તિ.

ખેડુત. બહાદુર. પાટલુન. નીમણુક. હળપુણી. અડવાડીઉં. પખવાડીઉં. અભાગીઉં. પગથીઉં. ખાબોચીઉં.

ઝટ. ઘટ. કાટ. ઘાટ. ફાટ. માટ. વાટ. હાટ. છીંટ. ફુટ. પેટ. ભેટ લોટ. સપાટ. સ્લેટ. પોપટ. ગભરાટ. ચળકાટ. રાજપાટ. ખડખડાટ.

ઠઠ. મડ. પીડ. જેઠ. શેઠ. ઠોડ. હોડ.

ગઢ ટાઢ. દાઢ. દઢ.

રત. માત. રાત. લાત. હાલત. હેત. ખંત. સંપત. અનંત. [વદ. રદ. યાદ. સૂદ. કેદ.

જોડાક્ષર.

પરમેશ્વરે, કર્યું, ભક્તિ, પૃથ્વી, ધર્મશાળા, બનાવ્યો, બાંધ્યું, આવ્યો, કયાંથી, ચંદ્રમા, સરજ્યાં, સરજ્યું, ઊડયો, વર્ણન, ભ્રમર, પૂર્વે, ચંદ્ર, ભકત, ધ્યાન, મુલ્લાં, પત્ર, શ્રાવણ, વસ્ત્ર, ત્રીસ, ચૈત્ર, પર્વ, રસ્તો, પિત્તળનાં, લક્કડ, પુષ્કળ, દ્રાક્ષ, સજ્જડ, ડાહ્યો, દોસ્ત, બચ્ચો, ઝાલ્યો, પ્રેમ, ભાગ્યશાળી, વિદ્યા, પુત્ર, શીખ્યો, વિચાર્યું, મસ્તીમાં, પહોંચાડયો, જક્કી, બચ્ચું, પ્રાણીઓ, અજાણ્યું, સમજાવ્યું, ઊંઘ્યાં, મુદ્દલ, ભાગ્યે, કરડયો, પસ્તાયો,

પહેર્યાં, યત્ન, ફાવ્યો, ભીડ્યો, છઠ્ઠી, નિર્ધાર, ચકભિલ્લુ, કચ્છ, ઠરાવ્યા, ભિલ્લુ, ઠર્યાં, કિલ્લો, ચક્કર, રહ્યો, થાક્યો, ઉડાડ્યો, દઢ, છુટ્ટી, જામ્યો, પાળ્યું, મિત્ર, અર્ધું, સ્વાદે, ધાન્ય, ભાંગ્યું, દોઠ્યો, ફૂટ્યું, પસ્તાયો, જણાવ્યો, દાબ્યો, ક્યારે, કટ્ટા, ક્લેશ, રામચંદ્રજી, દર્પણ, શ્રીરામ, કૌશલ્યા, પૂર્વ, ઊગ્યો, ઈચ્છા, માર્યાં, ગણકાર્યું, સર્વ, રાખ્યું, વળ્યું, પ્રધાન, મંગાવ્યા, વિચાર્યું, બ્રાહ્મણ, વિદ્યાર્થી, મૂર્ખ, ઇશ્વર, જન્મ, ગુસ્સો, પસ્તાઈ, પસ્તાય, ગાર્ડ, સ્ટેશન, સોંપ્યો, પાળ્યો, નવાડ્યો, જણાવ્યું, ફેંક્યું, કેળવ્યો, બાંધ્યો, વચ્ચે, ખસેડ્યો, ચઢાવ્યો, ખવડાવ્યા, માન્યો, ઓઢ્યો, પૂછ્યું, અક્ષા, નીમ્યો, સાંભળ્યો, ચોકખું, પહોંચ્યા, જડ્યું, અર્ધી, ગુમાવ્યો, ત્રણ, કર્યું, ઉંચક્યા, ખુલ્લું, બગાડ્યું, બન્યો, નિહાળ્યું, ડર્યો, કહ્યું, ભૂખ્યો, વેચ્યો, લજવ્યું, દોડ્યું, ઝાલ્યું, ભૂખ્યું, ભર્યાં, સોંપ્યું, ભઠ્ઠી, ચાંપ્યા, દાઝ્યું, આણ્યો, રડ્યું, ખડ્યું, આપકર્મી, પરણાવ્યો, તીર્થ, છોડ્યું, લશ્કર, પ્રાર્થના, દુશ્મન, ભેટ્યા, મેળવ્યું. ચર્યો, ફુલાવ્યું, ઉતર્યો,

ભૂલ્યો, ધ્રૂજતો, પહેર્યો, વર્ગ, સ્ત્રી, અર્ધાં, ચોકખાં, રસ્તો, સસ્તું, વસ્તુ, વસ્યાં, પ્રભુ, સરજાવ્યાં, સૂર્ય, સ્હોય, વનસ્પતિ, પલ્લવ, પશ્ચિમ, ઉત્તર, સ્લેટ, વિજયા, મધ્ય, મુકાવ્યું, બંદોબસ્ત, ખેડ્યું, માસ્તર, દાક્તર, ઇશ્વર, લક્ષ્મણ, નિર્દય, છિદ્રો, સિક્કા, સસ્તું, અત્તર, અન્ન, લટ્ટુ, કયારા, કયારડા, તત્કાળ, બગાડ્યું, હુન્નર, ઉદ્યોગી, નાખ્યા, પ્રીતિ ત્રીસ, ટટ્ટુ, ખચ્ચર, ઇંદ્રિયો, સાંભળ્યો, કત્થાઈ, વત્તા, બાસ્તો.

મળતા જોડાક્ષર.

પર્વ, સર્વ, વર્ગ, ગાર્ડ, માર્ગ, તીર્થ, પૂર્વ, મૂર્ખ, સૂર્ય, કર્મી, અર્ધું, અર્ધી, ગણકાર્યું, ભર્યું, અર્ધાં, કર્યાં, માર્યાં, પહેર્યાં, કર્યો, ચર્યો, ડર્યો, ઉતર્યો, પ્રાર્થના, વર્ણન, નિર્દય, દર્પણ, વટેમાર્ગુ.

ચૈત્ર, પત્ર, પુત્ર, ચિત્ર, મિત્ર, ત્રણ, ત્રીસ, પ્રાણ, પ્રેમ, ભ્રમર, પ્રધાન, શ્રાવણ, બ્રાહ્મણ, પ્રીતિ, ધ્રૂજે, ધ્રૂજતો, ચંદ્ર, ચંદ્રમા, ઇંદ્રિયો, વસ્ત્ર, સ્ત્રી.

ચક્કર, નક્કર, ડુક્કર, લક્કડ, સજ્જડ, ખચ્ચર, બચ્ચું, વચ્ચે, સિક્કા, જક્કી, છુટ્ટી, કટ્ટા, ટટ્ટુ, અત્તર, ઉત્તર. ઉત્તમ, પિત્તળ, વત્તા, સાલ્લા, અલ્લા, ભિલ્લુ, કિલ્લા, ખુલ્લું, મુલ્લાં, પલ્લવ, મુદ્દલ. ગુસ્સો.

અન્ન, ખિન્ન, હુન્નર, જગન્નાથ. લટ્ટુ. છટ્ઠી. ભટ્ઠી, ચિટ્ઠી. પત્થર, કત્થાઈ. વિદ્યા, વિદ્યાર્થી, ઉદ્યોગી. ચોકખાઈ. ગુચ્છો, કચ્છ, ઇચ્છા. વહ્યા, રહ્યા, ડાહ્યા, કહ્યું. રહ્યું, કહ્યાગરૂં. ભક્ત, ભાક્ત. જુક્તિ. યુક્તિ. દુશ્મન. લશ્કર.

પરીક્ષાના ડિકટેશનમાં આવનાર શબ્દો.

પરમેશ્વર, ભક્તિ. પૃથ્વી, બાંધ્યું, ચંદ્રમા, દયાળુ, હોશિયાર. વર્ણન, ભ્રમર. કુટડા. ચંદ્ર, ધ્યાન, પત્ર, પંખેરૂં, ઋતુ, શ્રાવણ, વસ્ત્ર, તિથિઓ, અશાડ, વિખુટા, પિત્તળ, મિઠાઈ, પુષ્કળ, સુતરાઉ. દ્રાક્ષ, સિંપાઇ, કુદડી, કૂદતી, સજ્જડ, ડાહ્યો,

ઠીકરૂં, નિશાન, ઢગલા, અથડાયું, છુંદાઇ, ભાગ્ય-
શાળી, વિદ્યા, શેઠાણી, વિચાર્યું, ચોટ્ટું, ગધેડું,
પહોંચાડયો, હાડવૈદ, જક્કી, હૂંફ, પિવાડતો, વિઆય,
સાચવણ, ચાંદની, ઊંઘ્યાં, સટકી, રિસાળ, મુદ્દલ,
ભાઇભાંડુ, ઢોંગ, પાટલુન, હિંમત, છટ્ટી, યત્ન,
ચગદાઇ, કિલ્લો, ચક્કર, ઘૂમી, રહ્યો, ઉઠાડયો,
ભૂલથાપ, દઢ, છુટ્ટી, અર્ધું, સ્વાદે, કુટુંબ, ધાન્ય,
અંગેઠી, ધોતલી, દોડયો, કુટેલું, પસ્તાયો,
ઢીંગલી, ઝૂંટવી, ખેંચતાણ, સહીઅરો, વિવાહ,
કટ્ટા, કલેશ, દર્પણ, કૌશલ્યા, ગણકાર્યું, દશરથ,
બ્રાહ્મણ, વિદ્યાર્થી, મૂર્ખ, ધણિઆણી, ઇશ્વર,
લોહિઆળું, ભાંગીતૂટી, પસ્તાઈ, સ્ટેશન, સંદેશો,
સોંપ્યું, દુઃખ, હુંફાળું, ગોઠવણ, સિસોટી, મિનિટ,
હીંચકા, દોરડું, હિંચોળે, ઢીમણું, ઓઢ્ઢો, રૈયત,
નીમણુક, પૂછયું, દીલગીરી, ઢેકાઢળીઆ, ચોકખું,
ગુમાવ્યું, શિખામણ, નિહાળ્યું, ખૂબસુરત, ભૂખ્યો,
શીંગડું, ખડખડાટ, ગભરાટ, ભટ્ઠી, પિઅેર, તીર્થ,
ઉદેસીંગ, ઓચીંતો, લશ્કર, તડંગધુમ, દુશ્મન,

ગુસ્સો, હંમેશાં, ધ્રૂજતો, સ્ત્રી, અંગુઠીઆં, ધોબણ, મહિમા, સિંધુ, સરિતા, રળિઆમણી, સ્હોય, વનસ્પતિ, પલ્લવ, નાળિએર, વિશેષ,શિખંડ, પશ્ચિમ, દક્ષિણ, વસ્તુ, સ્લેટ, વિજયા, મુકુંદ, કુટપટી,મધ્ય, પગથીઉં. ટેબલ, ખુરસી, નિચાણ, ઇશ્વર, ઇશાન, અધિકારી, બંદોબસ્ત, ઢેડ, તલાટી,માસ્તર,ટપાલી, ગેરહાજર, દાક્તર, ઘોંઘાટ, લક્ષ્મણ, ટિકિટ, મિનિટ, નિર્દય, જંતુ, છદ્મા, તાંબાકુંડી, કથરોટ, સિક્કા, ટંકશાળ, ધાતુ, મેળવણી, શિરોઇ, ચળકાટ, પાંદડી, સુગંધ, ધુપેલ, ઉપલાણ, સાદડી, ગુચ્છો, સળંગ, ઢેબરાં, અથાણું, કૌવતવાળું, આળસુ, હળપુણી, ધુસરી, ખિન્ન, સંતોષ, લડ્ડુ. ઉત્તર, ઉત્તમ, ઢાંકણું, અગિઆર, શિયાળવાં, તત્કાળ, ધુણી, રક્ષણ, હુન્નર, ઉદ્યોગી, ભિંજાતું, તણખલું, નીમકહલાલ, પ્રીતિ, ટટ્ટીઓ, કુદાવે, અડીઅલ, કદ્યાગરૂં, કાંડું, પેઢુ, ઢીંચણ, ઇદ્રિયો, ધબાકો, જ્ઞાન, સાક્ષા, જાંબુડો, કત્થાઈ, ધ્રૂજે, ફલાનલ, દોશીવાણીઆ, ઢાંકણ, ભીંગડાં.

સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાના ભૂગોળ શિક્ષક માટે અભિપ્રાયો.

રા. બા. કમળાશંકર પ્રાણશંકર ત્રિવેદી બી. એ.
પ્રે. રા. ટ્રે. કોલેજના માજિ પ્રિન્સિપાલ સાહેબ.

પોતાના તા. ૨૨-૨-૧૫ ના પત્રમાં લખે છે કે:- "તમોએ મોકલેલું" સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો ભૂગોળ શિક્ષક" નામનું પુસ્તક જોઇ ગયો છું. સુરત શહેરની ભૂગોળ શિખવવામાં શિક્ષકોને તે ઉપયોગી થઇ પડશે."

રા. રા. ચુનીલાલ ઘેલાભાઇ શાહ.

સાર્વજનિક હાઇસ્કુલના હેડમાસ્તર સાહેબ પોતાના પત્રમાં લખે છે કે: "તમારી ભૂગોળની ચોપડી (સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો 'ભૂગોળ શિક્ષક')માં શહેરની જાણવાજોગ વિગતો અને સ્થળોનો સારો સંગ્રહ કરવામાં આવ્યો છે પરીક્ષા વખતે તમારી ચોપડી વિદ્યાર્થીઓને ઘણી ઉપયોગી થઇ પડશે."